

venski spisoval, dokler prej omenjeni ministerski ukaz ni prekrižan. Če so pa matice nemške, bodo tudi izkazi nemški in dosledno tudi vloge nemške, da se ne dela smešna mešanica. — Če je v strogo cerkvenih, tedaj v vseh notranjih zadevah priznana slovenskemu uradnemu jeziku pravica, kako se s tem strinja, da je isti končni zapisnik, naznanjajoč škofovske naredbe, tiskan v nemškem jeziku; da je došel prvi škofijski razglas za tekoče leto v nemškem jeziku? Niso li to „strogo cerkvene“ zadeve? — Tirjali smo, da začne škofijsko redništvo slovenski uradovati, sicer ne vedó podredjeni cerkveni uradi, ali se vsled slovenskega uradovanja ne smatrajo kot sitneži, ki jih luna trka („mondscheinige Menschen“), ali pa kot trape, katerim se nekaj slovenščine nazaj vrže, da lažje sline požirajo.

No, nekaj je vendar nekaj; duhovniki, vpreženi v uradniški jarem, naj posamesnih stvari dolgo ne precejajo, ali so „strogo cerkvene“, „pomešane“ ali pa „zgolj politične“, ker bodo s slovenskimi vlogami povsod shajali: pri deželni vladi, ker je cesarski namestnik, baron Kübek, mnogokrat v deželnem zboru uže svojo besedo zastavil, da mu ni znano, da bi deželna vlada kedaj narodne pravice Slovencev bila prezirala; pri okrajnih glavarstvih, ker gg. komisariji pri vsaki priliki, kedar narod svoje pravice krepko naglašajo, zagotavljajo, da se na slovenske vloge tudi slovenski odgovori dajejo. In to je poglavitno; srenjski, okrajni ali šolski odbori pa ne pridejo v poštev, ker župnijski in dekanjski uradi nimajo ž njimi skoro ničesar opraviti.

Tedaj še enkrat: Dokler ne slišimo, kaj in kako da je visoka vlada na prošnje in sklepe 8 narodnih dekanij na Štajarskem ukrenila, ne more duhovenstvo veselo in zadovoljno biti. Če smo res uže tolik korak naprej, da je redništvo mariborsko gledé naših pravičnih zahtev visoki vladi reklo, da nima tudi v „pomešanih“ in „zgolj političnih“ zadevah ničesar proti slovenskemu uradovanju, se gotovo tudi ministerstvo obotavljalo ne bo reči: amen!

Zabavno berilo.

Noč.

Povest deklice.

Spisal N. Morski.

Natisnila „Njiva“ v 48. listu 1880. leta. *)

1.

Ate so mi večkrat pravili, da sem imela mamico, ko sem bila še majhena; mamica so bili tako dobri in mili, deajo ate. Jaz mamice prav nič ne pomnim; umrli so mi, ko sem bila komaj 4 leta stara. Zdaj sem velika; poleti so mi ate rekli: Ančika, danes je tvoj enajsti rojstni dan. Zdaj je pa uže jesen, teče mi dvanaajsto leto. Ko bode pa spet poletje, bode moj dvanaajsti rojstni dan. Bog vé, kaj bodo ate rekli na moj dvanaajsti rojstni dan! Z Reziko si večkrat pripovedu-

*) V Rusiji izhaja nekoliko lepoznanjskih časopisov brez ilustracij, nekoliko pa z ilustracijami. Iz poslednjih najbolj priljubljena in razširjena je „Njiva“, izhajajoča v Petrogradu vsak teden enkrat na 3 listih. Preteklo leto je imela „Njiva“ 55 tisoč naročnikov. Ona velja v Rusiji 6 rubljev, v Avstriji pa 8 rubljev na leto. V vsaki številki ona prinaša po 6—10 prekrasnih ilustracij; med razno lepoznanjsko stvarino pa prav mikavne povesti in romane. Za poskušnjo nate najmanjšo njeno povest.

M. S. Bole.

jeve o mojem milem atetu. O, kako so oni mene ljubili! Rezika je še zdaj tako majhena, kolikoršna sem jaz bila takrat, ko mi jo je Miklavž prinesel. Takrat sem se z njo raji pogovarjala; ali zdaj, ko sem velika, mi je dolg čas, samo z njo pogovarjati se. Vsem bodem povedala, kako sem dozdej živela, poslušajte, vse bodem vsem povedala:

Vsak večer so prišli ate prekrižat in blagoslovit me, preden so legli spat, a jaz sem uže ležala v postelji. Nalašč sem mežala, le mrvico sem gledala, da bi jih videla; oni pa so mislili, da spim; pred svečo so držali roko, pa tapali so po prstih k moji postelji. Ko so bili uže blizo, si nisem mogla kaj, zasmejala sem se. Ate pa so prašali:

Kaj ne spiš, mrvica moja?

Svečo so položili na mizo ter so priseli na kraj moje postelje. Pogledala sem jih, pa spet zamežala, potem pa spet pogledam ter se smejem. Ah, ate, ate moj mili, kako rada bi vas videla, samo enkrat da bi vas pogledala! Tudi Reziki je dolg čas po vas; medve večkrat o vas govorive, ate. Ona, saj veste, je taka nagajivka. Pa kedar preveč nagaja, jej pretim, da bodem atetu povedala. Ali ona odgovarja: Ate so tako dobri, povedi jim, povedi, pravi jim, kolikor hočeš, prav nič se jih ne bojim.

Tako se spreve, potem pa obe zajokave. Res, res, tudi Rezika joka po atetu. Kakošne debele solze se točijo po njenih rudečih ličicah! in cele poti puščajo do podbradka in njene plavkaste oči so vse zalite s krvjo. Ate, kedaj? kedaj vas bodeve spet videle? . . . O, kakošna čenča sem! o Reziki čenčam, a praviti sem hotela o atetu . . . Oni me prašajo:

Zakaj ne spiš, angelček moj?

Tako, vesela sem, dém.

In res, tako veselo je bilo. Kedar so bili ate doma, sem se z njimi pogovarjala; kedar jih ni bilo doma, sem jih pa čakala. Ate gredó zjutraj rano v pisarnico, Ira tudi kam gre, ali pa v kuhnji kaj dela; jaz se pa zaprem ter odprem samo, kedar Ira skozi ključavnico zakriči, da je ona, ne pa kaka tujka. Če pa Ira ne pride, sem sama; stol pomaknem v kot k oknu, Reziko posadim na okno ter jo učim, kakor ate mene, knjigo jej molim do podbradka. Ali ona je taka nagajiva neubogljivka, smeje se in nič jej ne gre v glavo. Kregam jo ter stavim v kot. Jaz se ne učim tako pri atetu, ko pridejo iz pisarnice! Kako trudni včasi pridejo ate iz pisarnice! Jaz jim primaknem stol: sedite, ate! palico nesem v kot, suknjo vlečem najprej z desne roke, potem pa z leve. Oni pa se smejejo: Aj ti, mrvica moja, kako si močna! deajo. Potem pa sedeva kosit. Miza je na 4 ogle, za mizo sedejo ate, nasproti sedem jaz, Reziko pa posadim med naju, a proti Reziki stoji Ira, ko na mizo podaja. Ate najraje jedo meso, jaz bi raji kaj sladkega, ali ate pravijo, da moram tudi meso jesti, če hočem biti velika; če pa ne bodem jedla mesa, bodem vedno majhena, kakor Rezika, ki nikoli mesá ne jé. Po kosilu ate razsojujejo pravde. Teh pravd imajo strašno mnogo in enkrat sem jih prašala:

Kakošne pravde so te pravde, ate?

Ljudje se prepirajo in tožijo, rečejo oni, jaz jih pa mirim.

Jaz sem mislila, mislila, potem sem pa rekla:

To je lepo, da jih mirite, ate; ali čemu se prepirajo in tožijo ljudje?

Ate so vzdihnili pa so rekli:

Se ve, da bi še lepše bilo, ko bi takih pravd prav nič ne bilo.

Ate razsojajo te pravde do črne noči, jaz pa z Reziko kaj delam. Nazadnje se meni začinja zehati, a Rezika se kar povali na tla; na to rečejo ate:

Lezi spat, mrvica moja, angeljček, tebi se spi!

Jaz prec ubogam. Najprej denem spat Reziko, potem pa sama ležem. Ate pridejo k posteljici, jaz se držim, kakor da bi spala, pa dolgo ne morem, zasmejem se, poskočim ter obvisim atetu na vratu.... Ah, ate, ate, kedaj vas bodem spet objela, ate! Ate so skoraj vsak večer seli na kraj posteljice ter potegnili so dimu iz papiroske. Kako je bilo to veselo! Začela sem z njimi govoriti, oni so na vse odgovarjali ali pa kaj pravili in bili so tako veseli! Enkrat sem jih prašala:

Ate, vi bodeste kmali legli spat?

Ne, mrvica moja, ne kmali, so rekli, imam še dosti dela, še eno pravdo je treba nocoj razsoditi.

Jaz pa sem prašala:

Spet mirite koga?

Spet mirim, so rekli.

Ali vi ste tako trudni! dem.

Truden, truden sem, so rekli.

Tedaj ležite, dem, jutri pa jih pomirite, naj se do jutri še pokregajo.

Tako sem jim velela. Ate so se najprej zasmeli, potem pa so postali resni, potegnili so nekočkrat dimu iz papiroske, ter so rekli:

Ne, ne, Ančika, tako bi ne bilo lepo. Pomiriti jih moram, kakor hitro mogoče, zato prejemljem plačilo.

Ali vi ste trudni in dolg čas vam je s temi prepirljivci! sem rekla. In res, kakošni so včasih bili ate! Hodijo v pisarnico mirit ljudi in doma jih mirijo in vedno neka mirivna pisma pišejo in spet grejo v pisarnico. Dobro delajo ljudem — pa dolg čas jim je! Kakošni so včasih! Enkrat sem se jih kar vstrašila. Kaj vam je, ate?! sem rekla.

To so mi ate razjasnili: Delo delati, so rekli, truditi se, je vsak človek dolžen. Samo tako je treba delati, da bode delo všečno in uspešno. Če bodeš tako delala, ne bode ti dolg čas in ne bode te nevolja obhajala; če bodeš pa mrmrala in vzdihavala ter delala samo zato, da bodeš sita, tedaj ti bode vedno dolg čas in še srce te bode bolelo. Jaz mirim ljudi, so rekli, a moje delo je vendar dolgočasno, dasiravno je dobro delo, zato ker prepirov vendar ni konca na svetu, ampak kakor nalašč vedno več jih je. Tako so rekli ate, potem pa so vstali, prekrizali so me ter se poslovili:

Lahko noč, dete moje, z Bogom, z Bogom mrvica moja — ko bodeš velika, bodeš razumela, zdaj pa mirno spokojno spančekaj! (Dal. prih.)

Slovensko slovstvo.

* *Uprava jídel zemědělců*. Sepsala Hanna Dumková. V Praze. Nakladatel F. Kytka, kněhupectví.

Tako zove se knjiga, ki jo je v českem jeziku na svetlo dala soproga gosp. Jos. Dumeka, vrednika „Práškých hospodár. Novin“ in potnega učitelja kmetijstva v Pragi. V prvi vrsti bode zanimala naše slovenske gospodinje, ki iz te knjige izvedo, kako se 516 okusnih jedil dá narediti iz krompirja. Čehinje sploh slovijo kot izvrstne kuharice, in ena prvih med njimi je gospá Hanna Dumková. Povod tej knjigi pa je bil ta-le: Leta 1874. bilo je 100 let, ko je bil krompir (zemak) prinesen na Česko. Na oslavo te dogodbe osnovali so v Moravčah pri Mogelnici veliko razstavo krompirja, različnega orodja, pa tudi 70 prav okusnih, od gospé Dumkove iz krompirja skuhanih jedí, ki so tako hvala našle, da je v spomin one stoletnice izdala to knjigo, ki prav jasno in na kratko uči 516 jedí narediti iz krompirjevih. Zanimivo bi bilo take kuharske bukve imeti tudi v slovenskem jeziku, vsaj je krompir jed, priljubljena v vseh oblikah. Cena Dumkovi vezani knjigi je 1 gold.

* *Trtna uš*. Poljudno razlaganje o tem, kakošne lastnosti ima in kako živi ovi najnevarnejši sovražnik vinske trte in kaj moramo storiti v obrambo zoper ta mrčes. Spisal Arminij Goethe, ravnatelj deželne sadje- in vinorejske šole pri Mariboru. Izdalo štajersko društvo za omikanje ljudstva v Gradci. Z dvema tablicama barvanih podob.

Pod tem naslovom je v Gradci prišla drobna knjižica na dan, ki na eni pólí razlaga to, kar naslov kaže, da priprosti vinogradar zamore izpoznati filoksero. Podobe so enake Kuraltovi knjigi, a kakor je spis Goetheov krajši, tako je tudi podobic manj. Prevod slovenski prof. dr. Lavoslava Gregorca je gladek in lahko umeven.

Mnogovrstne novice.

* *Ruska armada* šteje, kakor francoski časniki poročajo, ob času vojske 2 milijona in 620.000 vojakov, 400.00 konj in 3000 topov.

* *Avstrijska armada* šteje po zadnjem ljudskem štenji po rubriki „umgangssprache“ 45.748 Čehov, 19.678 Poljakov, 18.557 Rusinov, 20.671 Hrvatov, 7901 Slovencev, 3669 Vlahov, 11.281 Rumunov, 46.219 Magjarov, 97.753 Nemcev. — Štetih je bilo 271.474 mož, in sicer pri nas 158.698, a na Ogerskem 84.339, v Bosni in v Hercegovini 27.995. Iz navedenih števil se zopet kaže, da Slovan v Avstriji tudi krvnega davka največ plačuje kakor denarnega. Pa se Nemci vendar le vjedajo, da sami vzdržujejo Avstrijo.

* *Hiše iz bombaža (pavole)* zidajo neki sedaj v Ameriki. Iz odpadkov velikih bombaževih fabrik izdelujejo neko testo, ki se tako strdi, kakor kamen. To testo prevlečejo od zvonaj z neko tvarino, da mu moča ne škoduje. V tretjini onega časa, katerega bi trebalo, da se sozida enako velika hiša iz ceglja, sozida se taka bombažasta hiša, katera je poleg tega varna ognja, močna ko kamen in dvakrat cenejša. — Je li pa to tudi vse res?

Naši dopisi.

Z Dunaja 28. febr. — Sklep debate o Lienbacherjevem šolskem predlogu smo po različnih zaprekah in težavah srečno doživeli — v večerni seji preteklega petka — kmalu po 6. uri. — Levičarji so vsa sredstva poskušali, so strašili, žugali, obetali, — napolnili so celó zbornične galerije s samimi Izraelci, ki so prav nesramno razgrajali; dali so večkrat glasovati po imenih, nazadnje so jo celó tako modro zasukali, da so trdili, da je predlog Lienbacherjev o znižanju šolske dolžnosti od 8 na 6 let celó sprememba ustave, za to pa je treba $\frac{2}{3}$ glasov. Al vse bilo je zastoj! Beer, Süß z vso leviško gardo in z vsemi izraelskimi časniki vred so sred pusta morali uže začeti prepevati — žalostinke sicer le za pepelnico prihranjene. — Zboroval je ta teden državni zbor zoper dosedanje navado 4krat, namreč v torek, četrtek in v petek dvakrat, in to posebno po želji mnogih poslancev, ki so hoteli dodelati vse nujno v zaporednih sejah, potem pa seje zopet po malem prenehljeji pričeti in jih brez trganja nadaljevati. Na vrsto imajo priti pred vsem peticije, nekaj verifikacij volitev, glavna svota zemljiškega davka, hišni davek in potem budget, to je, državni proračun za letošnje leto. Vlada nek namerava, ako moči, ta in sploh vsa nujna dela dokončati v zbornicah do velike noči in potem poslance — sitneže domu poslati. Sitni so res vsi — eni zato, ker nimajo

Ker sem se jaz svoje dni s takimi preiskavanji rad bavil in l. 1870. tudi „rokopis kranjskega mesta“, katerega P. pl. Radics v letopisu „Matice“ (ako se ne motim, v letniku 1879) kakor tudi prof. Krek v „Kresu“ omenjata, z daljšo razpravo izdal, zato menim, da se mi ne bode sledeči „poziv“ za zlo jemal.

V rečeni razpravi sem (proti koncu) te-le besede izrekel: „Jaz sem trdno prepričan, da je sila še več takih „pisem“ slovenskih vstvarila, kakova so Miklošičev (ljubljski) in ta „Kranjski“, in preiskovalci starih knjigoshramb bodo gotovo še več takih spomenikov prahu in tmini oteli.“

Rečeno vidim tu deloma uže potrjeno. Ali kakor sem gore opomenil, tako tudi zdaj znova razglasim poziv: Naj se naši učenjaki (katerim je sreča dana, da smejo v svoji domovini delovati) potrudijo, takih spomenikov iskati. Preiskujejo pa naj: (a) mestne arhive, na pr. v Kranji (kjer se bode menda še original mojega rokopisa našel; kajti da je to le prepis, kaže očito njegov konec in ker je nedovršen), potem v Kamniku, v Radoljici, v Novomestu, Celji itd. (se ve da v Ljubljani pred vsemi); (b) stare gradove, na pr. Ptujski, posebno pa koroške; (kajti v gradovih so bili sedeži sodišč in tam so se prav lahko taki obrazci ohranili med staro „navlako“); (c) stare in trdne samostane (kjer se mora več takega najti) na pr. Šen-Pavel-ski na Koroškem i. dr.; (d) stare cerkvene in župnijske hrame. Tudi bi se (e) v glavnih mestih: Celovci, Gorici, Trsti in Gradci menda kaj našlo v knjigoshrambah in pri historičnih društvih. Skrbno in marljivo je treba iskati, in brez vspeha gotovo ne bode.

O koristi takih listin govoriti bilo bi pač nepotrebno. Naj samo nekaj omenim: treba nam je po induktivnem pôti sestavljene, historične slovenske gramatike, ne kakoršna se temu ali onemu pisatelju dobra zdi. Grešilo se je proti slovenskemu jeziku uže mnogo (in jaz — sam sebe čisto nič ne iznimam); zato naj tako dobita gramatika našim pisateljskim grehom konec stori. K temu pa je priprav treba.

Janko Pajk.

Nove muzikalije.

* „Glasi s Primorja I. del“ — se zove zbirka napevov, katere je zložil 30. maja 1879. umrli skladatelj Avgust Leban. Natisnil in založil je to delo marljivi knjigotiskar J. Krajec v Novomestu. — Zbirka obsega 10 napevov, med katerimi se posebno odlikujejo: števil. 1. „Molitev“, števil. 3. „Podoknica“, v kateri ima proti koncu bariton majhen, a prav mičen solo, števil. 4. „Mornarska“, ki bode povsod dopadala in števil. 7. „V tihi noči“, v kateri se pa nahajajo nekateri tiskovni pogreški. Uredil je zbirko brat umrlega skladatelja gosp. Janko Leban, kateremu želimo, kakor tudi založniku, da bi prav kmalu razprodala ta snopič pesem, ki je prav lepo tiskan. Velja samo 1 gold. Naj toraj pevska društva in prijatelji domače glasbe hitro sežejo po tej zbirki, da dobimo kmalu 2. del v roke.

Starinske stvari.

Denar „Ferto“.

Čestiti gosp. Šašeljski misli, da je v prepisu listine, v kateri so imenovane fare, ki so imele plačevati papežev davek, postala pomota, in da bi moralo stati „Testones“.

A temu ni tako. Pogledal sem še drugo izvirno listino iz arhiva krškega kapiteljna, pa tudi tam najdem, da so okoli leta 1280. do 1281. morale cerkve: Moedezen (Motnica, Mötnitz), Leobedinger (Lieding), Meydeldik (Meiselding), Krich (Kreig), Mülbach, Pulst, Lobschash (kje je stala?), Fridolseich (Friedlach), Zeomolsberg (Zammelsberg), Mirogonich (ne vem, kje je bila), Seromoz (mi neznana), Griven (v krškem okraji), Biswich (Pisweg) in pa Feustreiz (Feitritz pri Gradeši), v markah in fertonih papežem davek plačevati.

Beseda: ferto je označevala, kakor sem pozneje pri Du Cange-tu (Glossar, vox „Ferto“) našel, četvrti del sreberne marke, in je v latinščino srednjega veka prilazila iz nemščine, v kateri najdemo: „Viert“, Viertel, Vierting. Ker je sreberna marka vagala 16 lotov, je tedaj ferto imel 4 lote srebra.

Staritrg pri Slovenjem Gradci l. sušca 1881.

Davorin Trstenjak.

Mnogovrstne novice.

* *Mesto sozidano na diamantih.* Središče južnoafriških diamantnih rogov je Kimberley. V 11 letih dospelo je to mesto do 16.000 prebivalcev. A sedaj so našli, da je svet, na katerem je mesto sozidano, ravno tako bogat na diamantih, kakor okolica njegova. Vsa zidališča in drugi prostori v mestu so na enkrat zelo poskočili v ceni. Težko je določiti, koliko hiš bodejo podrli, da bodo mogli preiskavati zemljo po diamantih. Zanimivo bode gledati prihodnji razvitek mesta, katero ima svoj povstanek in svoje poznejše razdejanje pripisati istemu vzroku, namreč bogastvu diamantov, v česar sredi je sozidano.

* *Prebivalcev na svetu določujeta po najnovejših štetjih Behm in Wagner na 1456 milijonov duš.*

* *Odkod nosljanje tobaka?* Nosljanje (šnofanje) tobaka iznašla je francoska kraljica Katarina. Njenega sina Franca II. je mnogokrat hudó glava bolela in vsi zdravniki mu niso mogli pomagati. Tedaj izmislila si je pametna gospá, da utegne sinu pomagati, ako bi tobak, ki se je takrat razširjati jel, v prah zmlet v nos vlekli. In to je pomagalo. Se ve da jeli so koj dvorniki nosljanje posnemati, če jih je glava bolela ali ne; tudi ljudstvo privadilo se je po tem zgledu kmalu nosljanja.

Zabavno berilo.

Noč.

Povest deklice.

Spisal N. Morski.

Natisnila „Njiva“ v 48. listu 1880. leta.

(Dalje.)

2.

Glej! tako smo živeli z atetom. Imeli smo tri sobe in kuhinjo. V kuhinji je živela Ira, a dom naš je stal na dvoru. Ira je bila dobra, le molčala je vedno, a kedar kaj zine, vedno govori, da ničesa ne razumeš. Rečeš jej, postavi samovar, a ona dé na to, da ničesa ne razumeš. Pa dobra je bila. Ate so bili vedno v pisarnici, jaz pa sama. Tako smo živeli dolgo, živeli pozimi in poleti in nihče ni bival pri nas in mi nismo šli nikamor. Poleti po veliki noči me je vodil ate na sprehod v precej velik vrt. Lep vrt je bil! Na ulici je vroče, prideš pa na ta vrt, varje te drevje popolnem

solnčnih žarkov. In bilo je mnogo otrok, prav mnogo, bili so lepi in dobri, pa videla sem jih malokdaj, sama sem rastla, zmirom sama ... Hočem poigrati se z njimi, pa bojim se in tudi ne znam. Le od daleč pogledavam na-nje in z atejom se pogovarjava vedno. Le z njimi in z Reziko sem živela. Vrnem se domov in govorim in kričim, šalim se in skačem — z otroci pa me je sram, molčim pa gledam izpod čela. Vsako nedeljo je bilo tako.

Enkrat sva hodila z atejom po tem prečudno lepem vrtu. Ate so mi pravili, da so se oženili z mamo, pa dolgo dolgo je uže od tedaj in tam daleč je bilo v neki tuji deželi. Tam je bil tudi vrt, še lepši in večji. Na tistem vrtu so bile v železnih kletkah tudi razne zverine. Dreves v vrstah in sence je bilo mnogo, mnogo, in cvetic in senčnik in besedek. Ribniki so bili taki, da je voda kvišku skakala in v kolobarji spet v ribnik padala, po vodi pa so plavale zlate ribice; in raznih ptic, labudov, papig in opic je bilo mnogo. Kače pa, so pravili, so bile v koce zavite, da bi jim ne bilo mraz. Jaz sem poslušala — ate pa so kar na enkrat umolknil, vzeli so me za roko, kakor da bi se kač ustrašili.

Pojdiva! so rekli.

Šla sva na desno po stezici ... jaz sem se tako ustrašila — v grmu je nekaj zašumelo, mislila sem, da je kača. Prašala sem ateja, če so se tudi oni ustrašili. Ate niso nič rekli, kar šli so naprej. Na to se ozrem in vidim: gospá gre za nama. Povedala sem ateju, pa oni se niso ne enkrat ozrli. Jaz sem gospó spet pogledala, ona ni bila prav velika; v črni, ne prav dolgi obleki je bila, videla sem, da nosi žametaste čizme, klobuk je imela slamnat, okrogel, v obraz ni bila prav mlada, pa bolj blede in suha je bila, kakor jaz. Mene ni pogledala, gledala je ateja, ate pa so gledali na tla in brž so šli, da sem jih komaj dohajala. Gospá je šla še bolj naglo, skoraj tekla je, in ko je bila uže blizu, je ateja po imenu zaklicala. Ate menda niso slišali, zakaj nič se niso oglasili ne ozrli. Na to sem jim rekla:

Ate, vas kličejo!

Nekako nevoljno so se ate ustavili in ozrli. Gospá pa se je smejala, podala jim je roko ter je rekla:

Nepričakovana sreča, prav srečna naključba! kje sva se našla! Spraševala sem o vas, ali nikdo nikje mi ni mogel o vas ničesa povedati. Kako sem vesela, da vas vidim!

Tako je govorila, pa vedno smejala se je. Gospá je, si mislim, pa se tako po otročje smeje; tudi prav mlada ni in lepa prav nič ni; koliko lepših gospé sem videla na vrtu! samo motá se in vrtí in obrača pa smeje se! Druge gospé niso take.

Ate so vedno molčali; ona pa se je smejala ter je rekla:

Pokopala sem moža, zletela je tičica iz kletke.

In na to se je še bolj zasmejala. Ateju se menda prav nič ni dopadalo, da pripoveduje o smrti moža ter se tako smeje, zakaj prav nič niso rekli, še pogledali je niso v obraz. Na to se je ona ozrla na me in jaz sem se poklonila ter sem rekla:

Zdravi!

Zdravi! je ona odgovorila — vi niste plašljivi. Otroci se mene navadno bojé, jaz sem srdita.

In res, tako srdito me je gledala! kar ustrašila sem se in nič nisem mogla reči. Ona pa se je zasmejala, mignila je na-me ter rekla ateju:

Teh smrkovk prav nič rada nimam, menim, tudi vi ste jih uže siti — ali ne?

Ate tudi na to niso nič rekli. Meni se je zdelo, da jim je prav neprijetno. Gospá je začela o drugih stvaréh z njimi govoriti, a mene je pustila z nemar. Vedno se je smejala. Nazadnje se je poslovila z atejem ter je

rekla, da bode gotovo prišla k nam. Ate so bili prec bolj veseli, ko naji je pustila, a jaz sem jih prašala:

Kdo je ta gospa, ate?

To je moja nekdanja učenka, dejo, učil sem nekdanj mlade ljudi in tako sem tudi njo učil, še preden se je omožila.

Več nisva nič govorila o tej gospej ter sva se vrnila domov.

3.

Od tistega dne je preteklo mnogo mnogo časa, a gospá (pozneje sem izvedela, da se zove Adelajida Petrovna) še vedno ni prišla k nam. Jaz tudi slišala nisem nič o njej, samo zapazila sem, da od tistega dne, ko sva jo z atejem na vrtu videla, je nekaj strašno začelo vznemirjati ateja. Jaz dolgo nisem vedela, kaj jih tako brezpokoji, dokler niso enkrat sami rekli:

Kaj ko bi enkrat prišla ta Adelajida!, da bi potem konec bilo te pravde z njo!

Po teh besedah sem sama želela, da bi nazadnje vendar prišla k nam Adelajida Petrovna, če uže mora tako biti, a potem da bi je nikdar več ne bilo. Ali nje vedno le ni in tako ni je, ate pa so vedno nemirni ... ob njej z njimi nisem nič govorila, sama ne vem, zakaj ne. Mislila sem, da je nikdar ne bode k nam in da bomo začeli po starem živeti: ate bodejo bolj veseli in srečni bomo, kakor smo nekdanj bili. Tudi Reziko sem s tem tolažila.

Čujte, enkrat sem sedela z Reziko sama pri oknu ter čakala, da se ate iz pisarnice vrnejo. Zunaj je lil dež — bila je uže jesen. Ira je pogrnila mizo s prtom ter je pripravila, kakor po navadi, tri pribore ateju, meni in puncu Reziki. Za njo sem vse sama še popravila, kakor vem, da se ateju dopada, ter mislila sem: zdaj zdaj pridejo ate, vsi mokri, slekla jim bodem sukno ter podala halo. Tako sem mislila, kar zazvoni zvonček. Tečem odpirat ter kričim: ate, ate! — a!! Adelajida Petrovna ... v črni, kratki obleki s pledom čez rame ogrnjena ... prišla je! ... Ustrašila sem se, stojim pa molčim. Ona je stopila čez prag ter prašala:

Oče še niso prišli?

Ne, niso — odgovorim.

Nu, prav kakor nalašč — je rekla ter snela pled s pleč. Zapazila sem, da ima v roki velik šopek cvetic. Kar gledala sem cvetice, ona pa mi veli:

Te bodejo v oči, a? daj, prinesi kozarec vode!

Tekla sem po vodo. Vrnem se, pa vidim: Adelajida Petrovna je vso hišno opravo v sobani premaknila ter jo je začela premikati tudi v drugi sobi. Kaj hoče to reči? si mislim, čemu vse premika? Mizo, divan, kresla, stole, vse je premaknila. Pa tako je res lepše bilo — jaz nisem nikdar umela tako razstaviti hišne oprave. Potem je pospravila po pismini mizi ter prah obrisala. Kanarčika pa, ki ga je Miklavž ateju prinesel, je dela na cev kerasinove lampe. Kozarec s cvetici pa je nesla na obedno mizo. Tukaj je zagledala na mizi tri pribore ter je prašala:

Kaj ste mene pričakovali?

Jaz pa dem:

Ta-le pribor je Rezikin.

Ona vpraša:

Kdo je ta Rezika?

Moja punca — dém.

Adelajida Petrovna se je na to zasmejala:

Takih neumnosti jaz ne bodem trpela — kakošna bedarija!

Meni se je to prav za malo zdelo. Ona pa je prašalo Iro, kakošno in kaj bode za kosilo — potem je šla v kuhinjo. Jaz stojim, gledam: nikdar še ni bilo pri nas z atejem tako lepo. Potem sem pa šla v ku-

hinjo pogledat, kaj dela Adelajida Petrovna. Ona je delala vse strašno naglo. Našla sem jo z zavihanimi rokavi do lohta, rezala je kotlete. Iro je poslala v prodajavnico po slanike. Slanike je očistila, razrezlala ter potresila v kotlete. Potem je naredila polivko in nazadnje solato. Midva z atejem sva vsak dan kosila juho in pa meso s krompirjem ali pa z zeljem, Ira ni nikoli nič drugega skuhala — danes pa prav kakor za god. Ko je Adelajida Petrovna vse to pripravila, si je umila roke, popravila je rokave, šla je v sobano ter pred zrkalom si je pričesala lase. Ne vem, kako je ona vse to tako umela... lepa ni bila, potem pa je vendar bila čedna, zdelo se mi je, kakor da bi se mi dopadala... Na to so prišli ate. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 8. marca. — Državni zbor in Dunaj govorila sta pretekli teden najbolj o dijaških škandalih pred Lienbacherjevim stanovanjem in drugod, kar je deloma prouzročilo razpust narodno-nemškega gnjezda z imenom „Akademische Lesehalle“. S tem se je sicer razdajalo eno gnjezdo, toda tiči, sršeni in gadje, posebno pa stalni agitatorji so ostali prosti, tedaj se od tega razpusta ni nadejati posebnega vspeha. — Smrt bivšega ministra Brestelna in pa predsednika državne sodnije Krausa ste tudi pomenljivi dogodbi minulega tedna.

V državnem zboru pričela se je danes obravnavati našnega davka in veliko se govori zoper postavu, se ve da posebno na Tirolskem in Solnograškem; — za druge dežele, razen Dalmacije in mest Trsta in Črnovic, ta postava nima posebnega pomena, razen tega, da ima sčasoma državni blagajnici prinašati 2 milijona 500.000 gold. dohodka. Obravnava se pričinja s tisočernimi zaprekami.

Včerajšnji in današnji časniki so prinesli neko razsodbo najvišje sodnije glede slovenskega jezika pri sodnijah na Kranjskem, katera ne pomenja ne več ne manj kot vesoljno ponemčenje vseh sodnij po Slovenskem. Slovenski poslanci poznajo svojo dolžnost o tej zadevi in jo bodo vestno storili. Zapisnik prihodnje seje državnega zbora kazal bo uže prve korake, dalji pridejo na dan prav kmalu. Slovenski narod si sme svest biti, da njegovi poslanci ne bodo pomagali zapregati ga v „galejo ponemčevanja“.

V Gorici 6. marcija. — Občine našega kanalskega okraja so poslale finančnemu ministerstvu prošnjo za polajšanje eksekucije zaostalih davkov, to je, za milejšo ravnavo, ko je ona, ki je zdaj navadna na podlagi finančno-ministerstvenega ukaza od 4. marcija 1878. — Naša državna poslanca vitez dr. Pajer in dr. Tonkli pa sta podala g. ministru Taaffe-u prošnjo vseh občin kanalskega in tominskega okraja za predelsko-soško železnico, ki bi Trst in Gorico vezala z Rudolfovo. Goričanje stavimo svoje nade na novega ministra za kupčijstvo, g. barona Pino ta, ki naše želje in potrebe dobro pozna. — Konec pusta je bil pri nas pust; korso je zabranil dež. — Italijanske postne pridige v prvostolni cerkvi ima P. Guglielmi, redovnik od sv. Antona v Padovi; slovenske izredne o petkih pri sv. Ignaciji profesor bogoslovski gosp. dr. A. Gregorčič; nemške ob nedeljah in praznikih pri sv. Ignaciji g. župnik Iv. Wolf. — Kar se tiče nemškega pisanja pri našem magistratu, naj dotični svoji notici v zadnjem listu „Novic“ dodam, da v nemške kraje se sploh po nemški piše. Akt pa, ki sem ga uni pot v mislih imel, zadeval je nekaj domačega.

Iz Kočanske županije. (*Klic na pomoč!*) Na konci Notranjskega v ilirsko-bistriškem okraju na istrski meji se nahaja v „kot“ potisnjena županija Jablanica, zdaj v Dolenjem Zemonu, obsegajoča 8 vasi, namreč, od Bistrice naprej pod goro Jasen, Vrbovo, Vrbica, Jablanica, Kuteževo, Trpčane. Te vasi so tako onemogle vsled silnih nalivov in uim, da revni ljudje si niso več v stanu, v najboljih letih svojega potrebnega živeža pridelati. Posebno gora je postala sam gol, pust Kras. Zaradi tega silno burja razsaja in voda kamenje v nižino ponaša in rodovitno prst izpira v Reko, katera jo v morje odnaša. Povodenj so na več krajih z gor kamenja na polje privarile, da je nerodovitno postalo, in grozé vse v malo letih, ako se ne bode z drevjem in jezovi zabranilo, popolnoma vničiti in pokončati. Edina bramba je, z drevjem zasaditi taka tla, brez države podpore pa to ni mogoče. — Na drugi strani Reke, na Čički meji, ste pa vasi: Gorenji in Dolenji Zemon, izpostavljeni strašni burji, katera vsako leto več ali manj razsaja in rodovitno prst odnaša raz njivo, drevje lomi in ruje, v zavetje nanese prsti nad čevelj debel zamet, da se od daleč vidi rujav dim iz zemlje, kot bi gorelo. Nihče ne bi tega verjel, niti ne verjame, nego samo tisti, kdor burjo skuša. — Vsled navedenega so tukajšnji ljudje tako osiromašili, da slobodno rečem, da jih lahko od celih 8 vasi take na prste naštejemo, ki niso zadolženi več ali manj. — Vse te imenovane vasi (razun Vrbova in dveh drugih) nimajo nič gozdov; to pa dela veliko pomanjkanje drv in stelje; to pa se vé, da kjer ni drv, ni tudi stelje, kjer ni stelje, ni gnoja, kjer ni gnoja, je pa — glad. — V teh vaseh prebivajo ljudje še do zdaj večidel nepokvarjeni, mirni, delavni in tihi. Vsako leto morajo mnogi izmed njih na Hrvaško, Ogersko itd. iti, da sebe in družino preživé. — Zaslužka zdaj ni nobenega; v hiši ni najmanjše trohice živeža; na odru za živino je prazno (seno je sedaj tu po 2 gold. stari cent); kjer je še kak rep v hlevu, stoji v blatu, ker ni stelje; strehe po burji raztrgane; škope nič; drv nič a mraz hud; kmalu bo čas sejati, a semena nič, od nikodar pomoči, kaj nam je storiti?! Vse prošnje županstva ostajajo nevslisane. — Pohvalno moram tukaj omeniti delovanje gosp. c. k. okrajnega glavarja. 26. dne u. m. obhodil je vasi in se je sam prepričal, da je res veliko pomanjkanje pri nas in da žuga hud glad. On se vedno trudi in skrbi za naše revne kraje v vseh ozirih, zato ga na Dunaji imajo tako rekoč za „berača“, ker je vsako leto v njegovem področji treba za en ali drugi okraj prositi podpore; gospodje gori so se pa naveličali podpore dajati. Za vas Kuteževo, katera je bila najbolj od toče pobita, je gospod glavar izprosil in kupil 3400 litrov turšice za Božične praznike, kar so reveži z veliko hvaležnostjo prejeli; a zdaj bi bilo pa treba poleg tega še semena. Ljudje so blede in upadli, kar se je posebno videlo pri popisovanji ljudstva. — V vasi Kuteževo je te dni neka žena, katera ima 5 otrok (živeža za enkrat ni skuhati imela, mož ji je na Hrvatskem) šla, da bi dobila na upanje 15 ali 20 litrov turšice, pa je ni dobila: jokaje gre v neki mlin, moke prosit na posodo, pa je tudi ni dobila, potem gre jokaje domu, a drugo jutro so jo našli — mrtvo!! — Drugi dan, ko so preč. gosp. Štefan Jenko, vikar v Podgrajah, to zvedeli, so revnim otročičem poslali nekaj živeža, da niso lakote pomrli. — Taki prizori se bodo vsak dan ponavljali, ako ne bo kake podpore od kod. Ako nam ne bo visoka deželna vlada kaj pomagala in na pomoč prihitela, bodo res jako slabi in žalostni nasledki nastopili, kakor sem v zadnjem dopisu omenil. Ljudje bodo gladu mrli in vrhu tega je nevarno, da se kaka bolezen iz tega ne izcimi, ker tudi klaje za živino ni, bo tudi živina shirala; polje

boji ženiti (in ne: se boji ženiti se): ali v večjih stavkih ne vem, kako bi se odločil. To bi bilo razsoditi iz staroslovenskih in ruskih primerov. Morebiti kdo kaj takega iztakne.

V neki učilnicam namenjeni računici našel sem, da se osnovnim številnikom (Grundz. w.), izraženim s cifro v nekih padežih najraje pristavlja pika, na pr. Če s 5. delavci opraviš to in to, koliko bi z 9. delavci? Mislil sem si, to spada med tiskovne pogreške. A ker sem pozneje isto opazil v nekem novejšem šolskem berilu, začenjam zdaj slutiti, da utegne, kakor pravijo, vendar le neka metoda v tem biti. Piše se v tistem berilu, na pr. Zemlja se okrog svoje osi zavrti v 24. urah, luna pa okrog svoje v 27. dnevih in 7. urah. — Stvar je tako jasna, da se omenivši jo tukaj skoraj bojim zamere, ali da bi odtod ne bilo kvare za šolo, bodi tu rečeno naslednje temu, kdor bi bil poučenja potreben v tem: Po obči navadi prideva se pika zaradi razločka edino vrstilnim ali rednim številnikom (Ordnungsz. w.) in nikoli ne osnovnim, a če se osnovniki v nekih padežih sklanjajo takisto, kakor vrstilniki, oni za to ne izpreminjajo se v vrstilnike, nego so in ostajajo osnovniki ter jih je pisati z brojko brez pik. Cigale.

Slovansko slovstvo.

* „Hrvatski dom. Zabavnik hrvatske omladine za godinu 1880. Izdalo ga djačko društvo „Hrvatski dom“ na I. hrvatskom sveučilištu. Godina IV. U Zagrebu. Tiskom dioničke tiskare 1880.“ 8⁶. 338 str.

Tega almanaha vrlih hrvatskih vseučiliščnikov prejšnje letnike so „Nov.“ hvalile, o lanskem morejo svojo pohvalo ponoviti, in sicer prav iz dna svojega srca. Poleg društvenih naznanil in imenika častnih in drugih udov (med prvimi čitamo tudi ime gosp. dr. J. Bleiweisovo), ima ta elegantna knjiga obilo zabavnega berila v verzih in v prozi od najboljših mladih peres. Z velikim veseljem smo čitali in prečitali ves izvrstni almanah in srčno želimo, naj bi imel še mnogo takošnih naslednikov. Živel „Hrvatski dom!“ —r—

* O novoslovenskem rokopisu zgodovinskega društva koroškega. Spisal dr. Gr. Krek. Ponatis iz „Kresa“ št. 3. l. 1881.

Ta knjižica prinaša na 18 straneh ponatis enega najzanimivejših člankov „Kresovih“. Slavni dr. Krek v tej knjižici temeljito razjasnuje rokopis, najden v zgodovinskem društvu koroškem. Ta rokopis, kateri je faksimilovan tudi pridjan tej zanimivi knjižici, obsega: „Oče naš“, „Češeno Marijo“ in „Vero“. Dobiva se ta knjiga v tiskarni družbe sv. Mohorja ter stane 30 kr., po pošti pa 32 krajc. Priporočamo jo posebno našim učenjakom in starinoslovcem.

* Župnija in božja pot Device Marije v Puščavi. Krajepisno-zgodovinske črtice.

Pod tem naslovom je izšla v Mariboru knjižica, ki prinaša o znani božji poti v Puščavi nekaj črtic, katere so bile uže natisnjene v „Slov. Gosp.“. Za romarje utegne biti ta knjižica prijazen spominek.

Mnogovrstne novice.

* Za konec tekočega meseca marca prorokuje „Stoletna pratka“ še veliko snega in hudo zimo. — O mesecu sušcu velja sicer star pregovor, da rad z repom vije, — vendar letos je uže z glavo v il, zato se nadejamo, da se „stoletna pratka“ laže.

* Od vseh pokrajin, kjer Slovani katoliške cerkve bivajo, mislijo letos na slavnost sv. Cirila in Metoda (5. julija) potovati v Rim, da se poklonijo sv. očetu Leonu XIII., ki toliko ljubav skazuje Slovanom.

Zabavno berilo.

Noč.

Povest deklice.

Spisal N. Morski.

Natisnila „Njiva“ v 48. listu 1880. leta.

(Dalje.)

4.

Ate so se na pragu ustavili, ko so zagledali Adelajido Petrovno... menda ustrašili so se je, dasiravno so prej govorili, da bi boljše bilo, ko bi prišla enkrat, potem pa ne več hodila. Adelajida Petrovna se ni smejala, kakor takrat, ko sva jo na vrtu srečala, ampak prav pohlevno je pozdravila ateta in bila je žalostna. Ate so prav dobri in najbrže se jim je smilila, da je tako žalostna in pohlevna. Bili so ž njo prav prijazni in podali so jej roko.

Veseli me, so rekli, da ste prišli.

Ate vselej pridejo iz pisarnice trudni in pred kosilom se vselej preoblačijo, preobuvajo čevlje in oblačijo halat. Pri Adelajidi Petrovni pa niso hoteli slačiti suknje. Adelajida Petrovna pa je zapazila, da se nekaj ongavijo ter je rekla:

Ne obotavljajte se, saj vem, da ste trudni, preoblecite se po domače. Če se bode obotavljali, bodem ušla od vas.

In pregovorila jih je. Ko smo pa seli za mizo, je sela Adelajida Petrovna na moje mesto, ate proti njej, jaz pa na mesto reve Režike. Soba je bila lepo ubrana, miza čedno opravljena, a jaz na stolu Režike, prav kakor v gostéh. Ate so videli, kako lepo je vse opravila Adelajida Petrovna, in, zapazila sem, prav dopadalo se jim je, bili so še bolj dobri in še bolj prijazni z Adelajido Petrovno. Tudi kosilo se jim je dopadlo. Ali meni je bilo dolg čas... sedim, molčim pa jem.

Ate so pri kosilu vedno govorili z Adelajido Petrovno, a jaz jim nič nisem mogla vstreči. Adelajida Petrovna se na vse tako spomne... komaj je atetu treba vode, oni še besedice niso rekli, pa Adelajida Petrovna uže naliva v kozarec, primika sol ali poper. Ne, jaz nisem umela tako, dasiravno sem tako srčno ljubila ateta. Ko smo pa pokosili, reče Adelajida Petrovna atetu:

Lepo se vam zahvaljujem.

Ate pa so odgovorili:

Vam se moramo zahvaliti... To vse ste vi... Pridite večkrat k nam. Pokratkočasite nas dolgočasne.

Jaz sem se zelo zavzela. Kajti, še ni davno, so ate rekli: Kaj ko bi enkrat prišla „ta Adelajida“, da bi potem več ne hodila. Zdaj pa jo vabijo, da naj pride „večkrat“. Potem pa so se ate obrnili k meni, pogladili so me po licu ter so rekli:

Si vesela danes?

Jaz nisem nič rekla, ate pa so veleli:

Zahvali se Adelajidi Petrovni.

Nu, zahvalila sem se, a potem me je glava začela boleti. Da, vidite, kaj sem zabila povedati: ko sem se zahvalila Adelajidi Petrovni, me je poljubila, zasmejala se je, ter rekla:

Na zdravje!

Potem sem pa jaz šla k Reziki, dal jej kosilo, ker ni kosila z nami. Ate pa so z Adelajido Petrovno dolgo govorili, a ko smo se čaja napili, so šli spremat Adelajido Petrovno, jaz sem legla spat brez njih, dasiravno sem vedno čakala, da pridejo ter sedejo k meni na posteljico in pogovoré po navadi. Ateja ni bilo in prvičkrat v življenji sem tako žalostno zaspala brez njih.

5.

S tega dne sva začela z atejem živeti drugače, ne pa kakor sva prej živela. Adelajida Petrovna je iz začetka redko prihajala k nam, poenkrat na teden, in kakor je prišla, tako so bili ate bolj veseli. Vse pospravi, vse naredi in če je ateju dolg čas, jih ona razveseli. Potem pa je Adelajida Petrovna večkrat zahajala, skoraj vsak drug dan, in prihajala je uže zjutraj: kosilo pripravi, šiva perilo ateju, poravná obleko, vse pospravi in vsakikrat si kaj izmisli. A kadar je ona pri nas, ate uže nikoli ne prebirajo pravd, kakor da bi se ljudje več ne pravdali. Jaz sem na to uže popolnoma sama ostala. Zjutraj ate gredó v pisarnico, ko se pa vrnejo, vedno sedijo z Adelajido Petrovno, potem jo spremljajo, ali pa gredó ž njo sprehajati se, ali pa v gledišče... jaz sem pa sama z Reziko, vedno molčim, in ko ležem spat, nikoli več ne pridejo ate se pogovoriti z menoj.... in „mrvica“ me več ne imenujejo.... kakošna sem revica!

Nisem vsega slišala, kar je Adelajida Petrovna ateju pravila; a enkrat sem slišala, ko je pravila, da tam neki v drugem mestu ima ženina, kateri jo jako ljubi ter jo vedno vabi v tisto mesto ter se hoče oženiti, sém pa ne more priti. In res o pustu je prišla k nam Adelajida Petrovna ter dé, da se odpravlja v tisto mesto.

Moj ženin je zeló bolan, je rekla, ker se boji za me. Moram odpraviti se k njemu, in — Bog vé, kedaj se bom vrnila.

Jaz sem stala pri ateju in videla sem, oni so postali zeló blede, solze so jim oči zalile, prijeli so Adelajido Petrovno za roko ter so rekli:

Nu, a jaz kaj bom tukaj brez vas? Vi vidite, da sem sam, popolnoma sam ostanem.

Sami, ate! kaj pa jaz? Kaj sem se vam res tako zamerila? kaj mene prav nič več ne ljubite? Naj bode, ne imenujte me „mrvico“, ne sedite pri meni na posteljici, dokler ne zaspim — samo takih besedí ne govorite! Ah, ate, ah predragi ate, kako je to, aj kako?!... Srce me je tako zbolelo, zajokala sem. Ate so se naglo obrnili k meni, razjezili so se in tako srdito so rekli:

Ti stojiš tukaj, Ančika, čemu poslušáš tuje razgovore, idi ven!

Tuje razgovore! Če sem jaz ateju postala tuja, vendar oni so meni oče kakor so bili prej... Počakajmo. Odpeljala se bode Adelajida Petrovna v tuje mesto in z atejem bodeva spet blizka, bodeva spet, kakor sva bila prej.

Adelajida Petrovna se je na drugi dan odpeljala. Ali z atejem nisva začela živeti, kakor prej. Ate so postali tako dolgočasni in večkrat sem zapazila, da jokajo. Spat sem se odpravljala vselej sama. Ate so imeli posteljo na drugem koncu spalnice. Včasí se ponoči zbudim in slišim: ate jokajo v temoti. Nisem se drznila uspokojevati jih, dasiravno bi bila tako rada. Včasí je pa gorela še sveča in videla sem, kako ate prečitavajo pisma, pa jočejo; včasí pa so sami pisali pisma, dolgo in mnogo so pisali...

Tako živela sva, pa le ne, kakor prej. Moja obleka je bila popolnoma uže iznošena in redka, čezemci strti in luknjasti. Ira mi je enkrat rekla, da bodem kmalu ciganki podobna. Prej so ate vedno ogledavali

mojo opravo, zdaj pa je niso nikoli pogledali... Pa kedaj tudi bi mogli? Zjutraj zgodaj gredó v pisarnico, a ko se vrnejo, zdihujejo. Ah, ate, ko bi jaz vedela, kaj vam je! Gledite, čez nekoliko tednov, ne mnogo prej, ko se ate vrnejo iz pisarnice, jim prinesejo telegram. Ko se vrnejo ate, dala sem jim telegram. Oni so prečitali in postali so tako veseli, in z menoj so začeli tako veselo pogovarjati se:

Na, čitaj! znaš čitati taka le pisma?

Vzela sem. Na papirji vidim dolgo tenko vrsto, čitam, čitam najprej tiho, potem na glas: „Jutri se vrnem, sežgala sem ladije. Adelj.“

Razumela sem, da se vrača Adelajida Petrovna, ali o kakošnih ladijah ona piše, tega nisem razumela. Prašam ateja:

Kaj je imela Adelajida Petrovna svoje ladije?

Ate so se najprej zasmeli, potem pa so rekli: To se pravi, Adelajida Petrovna je slovó dala svojemu ženinu. (Dal. prih.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 15. marca. — Stan državnega zbora bil je uže pred tednom jako razburjen, pretekli teden pa se sme imenovati vihar en. Na vse kriplje so vrtali levičarji na vseh vogalih, da bi pri hišnem davku razdejali desnico in ob enem nevaren udarec dali vladi, a spodletelo jim je! Tisti, katere so hoteli preslepiti, očitali so jim to v obraz, in večina je srečno prestala zeló hudo preskušnjo. Drugi udarec priletel je levičarjem iz lastnega tabora z odstopom predsednika grofa Coronini-a. Coroninijev odstop je smatrati za najostrejšo obsodbo škandalov, katere uže precéj dolgo počenjajo levičarji in njim na čelu ves divji dr. Herbst v zbornici in v svojih časnikih. — V mojem zadnjem pismu naznanjeni prvi korak slovenskih poslancev zoper razsodbo c. k. dunajske najvišje sodnije o jeziku slovenskem storjen je bil pretekli petek; od odločnosti vlade bo zdaj odvisno, ali bo treba še odločnejih korakov ali ne. Jezik naroda našega ne sme do sodnega dne pankrt ostati v uradih! Gotovo je eno, da se slovenski poslanci še le tadaj smejo in morejo zadovoljiti in dalje čakati izpolnjenja obljub, kader se slovenskemu jeziku v uradih in šoli dejansko postavno priznana pravica da. — Druge nekatere novice so prepomenljive, da bi jih „Novice“ le v dopisu mogle omenjati, — mislim smrt krajnski deželi v predobrem spominu ostalega gospod grofa Andreja Hohenwarta, očeta našega voditelja v državnem zboru, Nj. ekselence grofa Karola Hohenwarta, in pa grozoviti umor ruskega cara Aleksandra II. preteklo nedeljo popoldne v Peterburgu. Ta sramota 19. stoletja je sad nihilizma, — in nihilizem sad modernega liberalizma in brezvrstva, šolske odgoje brez Boga itd. itd.

Z Dunaja 12. marca. — Gosp. Ernst Kramar, asistent na tukajšnjem agrikulturno-kemičnem poskuševališči, je napravil zadnji strogi izpit za diplomu (streng Diplomsprüfung) iz kmetijstva, kemije in naravoslovja. Prestal je ta izpit v vseh predmetih z odliko. Gosp. Kramar, ki je tudi dopisnik „Novicam“, je prvi Slovenec, ki je napravil na tukajšnji visoki kmetijski šoli stroge izpite, ki so tolike veljave, kolikoršne so na vseučilišči doktorski izpiti iz drugih znanstev. Čestitamo!

Iz Gradca 10. marca. — (Nov sad brezverske ljudske šole). Naj, kakor je „Slov. Gosp.“ posnel po „Gratz. Volksbl.“ prečudno dogodbo, tako jo tudi „Novice“ posnamejo po „Prilogi Slov. Gosp.“, po kateri je pozdrav „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ v ljudskih šolah

pravi, da se morajo s poti spraviti vsi vladarji, pa tudi še predsedniki republik in pa duhovni; dokler se to ne zgodi, na svetu ne bo prave svobode! Človeku morajo se kar studiti take rudeče pošasti!

Zdaj pa nekoliko o novem caru, Aleksandru III. On je uže zrel vladar, spolnil je 35 let. V veliki nesreči je sreča za Rusijo, da dobi takega naslednika. Se ve, da se zdaj povsod ugiba, kako pot notranje in unanije politike bo nastopil, in to po vsej pravici, kajti ravno car Aleksander je nekako držal evropski mir. O novem caru se pripoveduje, da je z dušo in telom Slavjan, iskren prijatelj znanemu Aksak'ovu, velikemu strahu vseh Slovanožrcev in nasprotniku Nemcev. Mogoče je toraj, da je bomba v Petrogradu razbila tudi dosedanje strogo zvezo treh cesarjev. V novi vladni okrožnici do ruskih pooblaščenecv se pač posebno to poudarja, da bo caru v prvi vrsti za vtrditev Rusije v znotranjih razmerah, da bo tako bolj zavarovana proti vnanjim nevarnostim; vendar pa se vsi nemški Slovanom sovražni listi bojé tudi prevrata v vnanji politiki Ruski, ugibuje se zato, bo li car držal se starih zvez ali pa iskal si novih prijateljev in zaveznikov, bo li pokazal svojo mržnjo do Nemcev v Nemčiji in Avstriji in svojo naklonjenost Francozom ali ne. Ako bi to pot nastopil, potem je opravičen strah diplomatov na Dunaji in v Berlinu. Nemčija je z Rusijo o zadnji vojski, posebno pa na berlinskem kongresu ravnala malo odkritosrčno, da Bismark ne more imeti lahke vesti; malo da je ni spravila ob ves sad velikanskega truda in krvave žrtve. Avstro-ogerska je pa uže toliko grešila proti Rusiji, da jo tudi mora vest peči; saj še niso pozabljene besede nekdanjega ministra avstrijskega Schwarzenberga: „die Welt wird staunen über die Undankbarkeit Oesterreichs“. Al pustimo to, kar ni, in upajmo, da se svetu toliko potrebni mir tudi vprihodnje ohrani, vsaj obeta gori omenjena okrožnica, da bo ruska vnanja politika tudi z naprej miroljubna, če tudi ne celó brez vseh pogojev, to je: „kdor bo meni prijatelj, mu hočem prijatelj biti tudi jaz.“

Zabavno berilo.

Noč.

Povest deklice.

Spisal N. Morski.

Natisnila „Njiva“ v 48. listu 1880. leta

(Dalje.)

6.

Adelajida Petrovna se je pripeljala na drugi dan pozno zvečer. Ate so jej šli naproti na železno cesto in ko so šli, so mi rekli:

Ti, Ančika, ne čakaj me, prišel bodem pozno, leži spat.

Bodem legla, ate, sem rekla. Menila sem, da pojdejo ate k Adelajidi Petrovni ter bodo pri njej dolgo sedeli in zato so mi veleli leči spat. Ate so šli, jaz sem ostala sama, hodila sem po sobah, sama, vedno sama, potem sem šla k oknu ter sem pogledala na dvor; temno je bilo, meni je bilo tako dolg čas, tako bitko — mar ležem, si mislim, bo lehče. Ateja davno uže nisem več pričakovala, da bi prišli prekrižat me in da bi jim mogla lahko noč voščiti, navadila sem se sama leči spat. Tako sem legla in kmalu sem zaspala. Ne vem, sem li dolgo spala ali ne, naenkrat se izbudim in vidim svetlo, po sobi je vse drugače pospravljeno, na podu in

po stoléh so navalene tuje reči... Zaboli me srce, vse sem sprevidela. Moj Bog, kaj je to! Gledite, Adelajida Petrovna se je pripeljala k nam nočevat! Kar srce je zamrlo v meni, ležim pa žalostna gledam po naši z atejem spalnici. Oj, kaj bi dala, da bi midva z atejem spet tako živela, kakor sva živela do prihoda Adelajide Petrovne! — Poslušam — kaj slišim?

Ne, dé Adelajida Petrovna, ne, ti misliš tako, a jaz ne. (Jej, jej, kako govori z atejem, „ti“ jim pravi! nikoli nikogar nisem slišala, da bi jih tikal). Drugače bi bilo, ko bi ti bil bogat, tedaj bi bilo mogoče najeti jej učitelja in sploh jej dati omiko. Ali to bi bilo drago!

Ate so pritrdili:

Da, to bi bilo drago, res — da...

O kom govorita? poslušam, poslušam... grdo je res tako poslušati... in, in tako me mika... Vendar ate me ljubijo — ljubijo, ljubijo me... ne, ne, zavrgli me ne bodo...

In pa brez matere... kdo jej more nadomestiti mater? O, da! ona je mila deklica, jaz jo ljubim, ali goljufati te nočem, mati jej nisem ter jej ne morem biti.

Na to sem slišala, kako so ate vzdihnili, vstali so ter začeli hoditi po sobi. Adelajida Petrovna je umolknila. Naenkrat se ate ustavijo ter dejo:

Ne, nikak ne morem oddati je k tujim ljudem.

O meni govore, Bože moj, o meni! Solze so mi zalile oči, grlo je postalo tako ozko, vzela sem blazino ter zavila v njo glavo. V sobi je bilo spet vse tiho. Ate so začeli spet hoditi sem ter tje, a Adelajida Petrovna je molčala... Potem spet slišim, ate vprašajo:

Se ti spi? si trudna? a?

Adelajida Petrovna je pomolčala, potem pa dé:

Kaj še!

Tako srdito je ona rekla: „kaj še!“ ate so gotovo zapazili, odgovorili so tako prijazno in nežno:

Nu, nu, se vé, da si... lahko noč, daj mi roko...

Ona pa spet tako srdito dé:

Pojdite vi, pojdite...

Ate pa so najbrže prišli jo za roko, slišala sem, da so nekaj dvakrat poljubili in rekli so:

Kaj se jeziš, nu, kaj? Poslušaj, na svetu ste samo dve stvari božji, kateri ljubim: to si ti in pa ona.

Na to se je Adelajida Petrovna tako odrezala ateju:

Jaz sem se navadila z nikomor ne deliti ljubezni.

Na to je vstala in šla. Zapazila sem, da gre v spalnico. Nisem hotela, da bi Adelajida Petrovna videla, da sedim na postelji, naglo ležem, zavijem se v odejo ter zamižim. In res, Adelajida Petrovna je prišla v spalnico, zahlopnila je dveri za seboj, sunila je z nogo čemodan (kofer) ter začela hoditi iz kota v kot po vsej sobi. Jezna je bila. Ko je postalo vse tiho, slišim... srce mi je hotelo počiti — ate so tako žalostno, žalostno vzdihavali, pa plakali... vstala bi, tekla bi k njim, objela bi jih in poljubila, tako bi jih poljubila dobrega ateja... rekla bi: ate, mili dragi ate, pojdem... dolgo sem bila tako srečna z vami, hvaležna sem vam, tako hvaležna... rada grem... če vam bode tako bolj spokojno in boljše, oddajte mene, atec, oddajte me kamor koli... jaz, res, jaz sama želim, hočem... hočem... hočem!

Adelajida Petrovna spet hodi in hodi po spalnici, ate so nehali jokati, slišala sem, vstali so, prišli so k dveri ter dejo:

Lahko noč, spančkejte spokojno... vi še posloviti se nečete z menoj!

Adelajida Petrovna niti zinila ni na to. Ate pa so spet tako žalostno žalostno rekli:

Z Bogom bodite... srdite se... oj, vi ne veste, kako vas ljubim!... ali svoje sreče nočem kovati iz nesreče nedolžnega otroka... Ona bode umrla, če jo

oddam od sebe.... Nu, z Bogom, spite spokojno in mirno, če morete...

Adelajida Petrovna je ateju tako hladno in srdito odgovorila:

Če vam je ta smrkovka tako k srcu prirastla, tedaj z Bogom! Jutri se odpeljem in nikdar več me ne bode videli.

Ugasnila je svečo, slekla se je ter je legla. Tudi ateja v sobani kmalu ni bilo več slišati. V spalnici je bilo temno... taka črna noč...

Moja punca Rezika je vselej z menoj spala. Ko je bilo uže vse tiho in mirno ter se mi je zdelo, da je Adelajida Petrovna zaspala, pritisnila sem svoje lice k ličiku Rezičke ter sem jej začela šepetati in prigovarjati:

Sestričica, nu, kaj hočeve (vzdihnila sem)... ateja je treba osvoboditi od naji... se ve da, brez ateja nama bode dolg čas, pa se bove uže navadili... ate naji bodo včasih navestili (obiskali)... treba bode, treba kamor koli, tam se bodeve učili, a Adelajida Petrovna se ne bode srdila na ateja in njim bo boljše. Res, kaj ne, Rezika? Sama pojdem in dopovem ateju; kaj ne, Rezika?

Rezika je vedno molčala. Vidno je bilo, da jej ni po volji. Začela sem jej prigovarjati...

Pomniš, Rezika, o kakošnih nesrečnih otrocih smo čitali z atejem? Mnoge deklice tepejo, mnogim jesti ne dajo, mnoge blazinice nimajo pod glavico, mnoge posteljice nimajo... A Jezus Kristus, Rezika, oj, on je bil tudi iz začetka reven deček, tudi posteljice ni imel, v jaslicah je ležal; a ko je bil uže velik, ga tudi niso hoteli poslušati, žalili so ga in celo najbolj ljubljene njegov učenec ga je zatajil, zatajil je svojega učitelja. Spomni se, slišiš, neumnica, kaj delaš, jočeš!

Položila sem Rezičko pod odejo ter sedla; potem sem vstala; povedati sem hotela ateju vse, da bi me kam oddali. Vse je bilo tiho. Previdno sem stopala, da bi ob kaj ne zadela. (Konec prih.)

Naši angeli

Z Dunaja 22. marca. — Ves pretekli teden dala je državnemu zboru opraviti postava o hišnem davku; mnogo se je govorilo, mnogo popravljalo, toda le pristanska sodba mogla bi narejene preuredbe imenovati popravke, bolj po pravici gre jim ime pokvár, — in zelo težko bi bilo tako skazo sprejeti, kakor se je danes zgodilo v tretjem branji — ako bi ne bilo nade, da bo vsaj gospôška zbornica odstranila vse, kar je v nasprotju s splošnimi načeli vsake zdrave, pravične davkovske postave. — V današnji seji privolilo se je vladi pobirati davke za prihodnja dva meseca z večino 50 glasov, — potem se je pričela obravnavati postave o glavni svoti zemljiškega davka. K tej se je za splošno debato oglasilo nad 40 govornikov, izmed katerih je dozdaj govoril zoper njo baron Walterskirchen, za postavo pa govori ravno zdaj Javorski, več kot še eden jih danes ne bo govorilo. In tako ni dvomiti, da bo edini ta predlog zboru zopet dal posla za celi teden dni, akoravno zbornica zboruje zdaj vsaki dan. — **Hohenwartov klub** izročil je danes po g. Obrezi pripravljeno postavo o borzinem davku.*) — Kakor se čuje in kakor slovenski poslanci tudi po pravici smejo zahtevati, pokazati se ima kmalu kaj sadú od interpelacije gledé uradnega jezika med Slovenci. Menda tudi poslanci naši ne bodo več odlašali takoj zahtevati, da se končno vendar dá Slovencem enako-

pravnost tudi v šolah.*) — Gotovo je zdaj, da pred veliko nočjo državni zbor ne more dokončati svojega posla, — da bo tedaj tudi po veliki noči treba dodati nekaj tednov. — Tudi o ženitovanji cesarjevičevem trdijo najnovejša poročila, da se ima vršiti meseca maja.

V Gorici 13. marcija. — Uže davno nas ni nobena novica tako osupnila, kakor ta, da se je poslanec našega mesta excel. gosp. grof Coronini odpovedal predsedništvu v državnem zboru in — poslanstvu. Lakoničnega telegrama v „Soči“ v petek popoldne nismo mogli prav razumeti, še le „Triester Tagblatt“, ki je došel ob 7. uri zvečer, nam je stvar kolikor toliko pojasnil; obširniših pojasnil — iz zanesljivega vira — nahajamo v današnjem „Eco del Litorale“. Če smo imeli našega poslanca dosedaj za poštenjaka prve vrste, imamo ga zdaj za cvet poštenjaštva. Njegov odstop od predsedništva nam je posvetil dunajskega zbora levico boljše, ko vse, kar smo o njej slišali in brali. „Eco“ piše, da mislijo mnoge naše občine podeliti vrlemu grofu častno občinarstvo, in to v zadostilo za strupene napade v zbornici in po časnikih. Nadejam se, da bodo tudi slovenske občine vedele, kaj jim v tem oziru čast in dostojnost veleva. — Dne 16. jan. t. l. je potrdil cesar postavo za našo deželo, po kateri so odpravljeni doneski za normalno-šolski zalog in je namesti njih vpeljan šolski davek od dedšin. — Nekemu g. E. Trobecu so ukradli preteklo nedeljo, ko ga ni bilo doma, tisoč gold. — Zadnja „Soča“ je dejana pod prepoved zaradi dopisa z Dunaja, kateri govori med drugim o „landesüblichem“ sodnijskem jeziku.

Iz savinske doline na Štajarskem 19. marca. — Namesti naprej gre pri nas na slovenskem Štajarji narodna ravnopravnost čedalje bolj nazaj. Ali ni narobe svet, če tam, kjer je slovenski jezik prav za prav deželni jezik, v sodnijah funkcijonirajo možje, ki skoro nič ali pa prav nič slovenskega jezika ne znajo in da, če v take pisarnice prideš in uradnike slišiš govoriti, ti po ušesih šumi nemška pesem: „deutsche Worte höre ich nur!“ V potrjenje teh mojih besed naj rodoljubni bralci „Novic“ beró, kar je nedavno „Slov. Gosp.“ pisal iz Celja tako-le: V Gornjigrad (Oberburg) je za adjunkta pri c. kr. sodniji imenovan Jožef vit. Mulley. Omenjeni gospod je nastavljen kot sodnik v čisto slovenskem okraji, čeravno ne zna nič slovenski. No, po najnovejši odločbi dr. Stremajerja in dr. Waserja je itak le nemščina „die allein landesübliche Gerichtssprache“ in toraj bodo Gornjegradčani uže morali se potruditi in se nemški učiti in to tem bolje, ker tudi nedavno nastavljeni okrajni sodnik ume malo slovenskih besed. Tudi novi c. kr. adjunkt v Šmariji, rojen v nemškem Gradcu, le nekatere slovenske besede lomi. V Celji pri c. kr. mestni delegirani sodniji so civilnega referenta, akoravno je bil samostalen sodnik, potisnili v kazenski oddelek baje samo zato, ker je slovenske vloge včasih tudi slovenski reševal. Na njegovo mesto prišel je mlad avskultant, rojen Celjan, ki skoraj nič slovenski ne zna, od kod neki? V celjski meščanski šoli se otroci niti slovenskih črk ne naučijo, vsaka slovenska beseda je prepovedana, kruh pa bi Celjani si vendar radi pri Slovencih služili. Tudi funkcionar državnega pravdnika pri delegirani sodniji slovenščine ni zmožen: rodом je Šaks iz Erdeljskega. — Ali ni to narobe svet?

*) Dokler bo baron Conrad, ki je nož, ki reže na dve strani, ministroval o šolskih zadevah, je pač malo upanja za obveljavo narodne ravnopravnosti v šolah. Oj ustavna Avstrija!

Kristu in sicer za časa, ko se je prvič trgala vez edivosti med Rimom in Carigradom; v istem trenutku, ko je hotel prevzeti Fotij ves katoliški svet od Rima odvrti. Ali ta sv. moža dokazeta mu sedaj, da ne držita s Fotijem, ampak z Rimom, in da sta zato ljubezni in zaupanja sv. očeta popolnoma vredna.

II.

Ko je tedaj spoznal Hadrijan II. nju pravovernost, posveti ju v škofa za zemljo slovansko, učence pa v mašnike in dijakone. Tako zadosti prošnji knezov slovanskih: Kocelja, Rastislava in Svatopluka, ter oživi staro nadškofijo panonsko, katero je razdjal Kan Obrov l. 582. Ona naj bi bila trdnjava, ki bi varovala Slovence in Bulgare razkolništva in vlade nemških vladarjev nad cerkvijo.

Se ve, da so bili duhovi vsled tega na Nemškem razburjeni, ali papež se ni zmenil niti za njihove pritožbe niti ugovore. Pozival se je le na svoje pravice, katere so bile starejše in zdatnejše, nego one nemških škofov; opirali so se namreč edino na to, da so prištevali slovanske pokrajine uže dolgo let brez vsakatega upora svojemu delokrogu. Res je, da je Karol Veliki leta 798. (Panonijo z orožjem za vero krščansko pridobivši) izročil to deželo v področje nemškemu škofu; je li pa Rim to potrdil, je drugo vprašanje, katero moramo zanikati. Sicer velja to le glede Panonije in nadbiskopov solnigraških; drugače je glede Morave in škofov pasovskih, če vprašamo učenega Dümmlerja, ki dokazuje, da niso podučevali le nemški, marveč tudi laški in grški svečeniki. Bile so tedaj v Moravi cerkvene razmere zmedene in nevredjene in stala ni prav za prav do zdaj pod oblasjo nobenega biskopa. Če bi pa tudi imeli pravico, ali je jim ne sme odvzeti papež kot najvišji vladar cerkve; posebno sedaj, ko so se tako malo brigali za dušni blagor Slovencev? Zato je imel Hadrian II. kot skrbni duhovni oče vseh narodov za sveto dolžnost svojega velepastirskega urada, našim prededom boljših pastirjev preskrbeti in zgodovinski spomin na stolico Sremsko, starodavno biskopsko stolico v Panoniji, oživiti in obnoviti. Kot moža, ki bi bila kos težavni nalogi, zdela sta se mu najpripravnejša naša sv. brata, ki sta pridobila po svoji iskrenosti in po svojih krepostih uže toliko duš pravi veri. Ker je pa spoznal, da pospešuje ono sveto delovanje najbolj prestava sv. pisma na jezik slovenski, potrdi jo, ne oziraje se na ugovore nemških biskopov, ki so trdili, da se sme sv. pismo pisati in čitati le v jeziku hebrejskem, grškem in latinskem.

Bila sta tedaj solunska brata na trdnem. Ali žali bože, da pokosi nemila smrt filozofa Cirila uže v 43. letu svoje starosti, to je, 40 dni po posvečenju v škofa. Še poslednje trenutke življenja svojega prosil je Boga, da bi osrečiti in blagosloviti blagovolil rod slovanski, ter molil „Čast in hvala Bogu, kateri nas ne izdà, kakor plen sovražnikom našim (nemškemu škofu), marveč potré mreže njihove in nas osvobodi pogubljenja njihovega“. Da je umrl 14. svečana leta 869. in ne l. 868. je dognано, kajti dokazujejo nam to rimska pisma in drugič izjave nekaterih učenjakov naših. Usojam si navesti, kar piše v „Spomenici Kopitarjevi“ naš veleučeni gospod profesor P. Ladislav Hrovat. „Bolj verjetno in sedaj dokazano je, da je umrl Kiril l. 869.; kajti razprave in obravnave so bile važne in dolge zastran prihodnjega delovanja (processus informatorius) in to ni mogoče tako naglo vrediti. Toraj je čisto naravno, kar ima tudi Huber, da sta bila posvečena za škofa 6. januarja l. 869., in nju 50 učencev deloma za mašnike, deloma za dijakone; in pa, da je umrl Kiril 40 dni

potem. — Da sta imela v Rimu razpravljati marsikaj o ustanovitvi panonske škofije po želji Rastislava in Kocelja, umevno je samo ob sebi; in da sta namerala koj od začetka svojega delovanja, vravnati jo neodvisno od Nemčije, in sicer s slovansko liturgijo, to se vidi iz tega, da sta peljala svojih 50 učencev na posvečenje v Rim, ne pa v Pasovo ali pa v Solnigrad; take obravnave pa trebajo časa.“ Enakih misli je tudi marljivi pisatelj gosp. župnik Matija Majar Ziljski v delu svojem „Sveta brat Ciril in Metod slavlanske apostola in osnovatelja slovstva slavlanskega“. Pokopan je Ciril v Rimu v cerkvi sv. Klemenca na desni strani altolja. (Dalje prihodnjič.)

Zabavno berilo.

Noč.

Povest deklice.

Spisal N. Morski.

Natisnila „Njiva“ v 48. listu 1880. leta

(Konec.)

7.

Tiho sem odprla dver v sobano. Ate so ležali na divanu in trdo spali. Kakor so legli, tako so zaspali — celó svečo so pozabili ugasniti Spite, spite, mili ate! Tiho sem tapala k divanu in sedla sem na kraj. Dolgo, dolgo ste bili mili dobri ate, nič vas ni moglo meni vzeti. Priprosta deklica sem, vendar razumem, da nazadnje vam je postalo dolgočasno z menoj. Še več . . . ne samo z menoj ste imeli skrbí, vsak dan ste razsojevali dolgočasne pravde doma in v pisarnici. Prišli ste domu: z menoj, neumno ste čitali in pisali. Oj, tako je dolgočasno! Vam je treba doma razgovorov kratkočasnih in umnih — ali jaz sem majhna, neumna; ne znam z vami govoriti o vseh stvaréh, kakor velika gospá. Dolgo vam je bilo dolg čas z menoj, spite, počivajte, mili, dragi ate!

Ljubežno in nežno sem pogledala ateja. Svit od sveče jim je sijal v obraz Bledi so bili, kakor da bi bili bolni. Počivajte, jaz bodem molila za vas, da bi vam Bog poslal lahke sanje . . . O, neumnica bedasta, kako dolgo uže nisem molila, Boga sem zabila! . . . Tiho sem vstala s kraja divana, pokleknila sem, obrnila se k podobi matere Božje na steni nad divanom; bila je podoba velika v srebrnih okvirih, spominek rajnce mamice. Božja mati je plakala, naklonila je glavo nad Jezusom ter gledala je na divan. Jaz sem to Božjo mater tako ljubila in ker so jo mamica zapustili, mislim, da so bili mamica prav taki. Ko sem začela moliti, zdelo se mi je, da z mamó govorim. Treba je treba ateju miru in pokoja, zakaj bodo zavolj mene dolgočasili se in plakali! Samo nekaj me skrbí, pa morda me skrbí iz nevolje proti Adelajidi Petrovni. Mene vedno skrbí, je li Adelajida Petrovna dobra in postrežljiva ali ni? Iz začetka, ko je začela hoditi k nam, je lepo stregla ateju, prizadevala si je jim ugoditi; ko se je pa privadila in ko so se je ate privadili, je zabila jim ugajati in streči. Svoje glava pa je postala ter čaka, da bi ate njej stregli. Gledite, kako se bojim, strašno se bojim, da ateju z njo ne bode boljše kakor z menoj. In res, res, kaka je ona? prav nič dobra ni! Nu, kaj, naj bode, naj ne bode dobra, naj bode trmasta, a ate, kako ste vi dobri, kako ste vi mili! Z dobrim in milim bode tudi ona postala dobra in mila, prav nič ne bode podobna tej Adelajidi Petrovni . . .

Nehala sem moliti ter sem mislila: prišla sem ateju reč, da bi me kam oddali — samo, res, neumno mi je to v glavo prišlo. Ateju se bode, se ve da, dozdelo, da sem poslušala njihov razgovor z Adelajido Petrovno ter prišla prosit jih, naj me dajo v institut. To je treba drugače narediti. Kakor mi je le-to na misel prišlo, ustrašila sem se, da bi se ate ne razbudili in da bi ne videli, da molim. Oni bi mislili, kakor je res. Ko mi je to na misel prišlo, pogledala sem spet ateja, naglo sem vstala ter bežala v spalnico. Adelajida Petrovna je spala, ničesa ni slišala, ne da sem šla k ateju, ne kako sem se vrnila.

Lagati ni lepo. Vem, vem, Rezika, ti si me včasih goljufala, a jaz sem ateju vselej resnico govorila. Ali ni res? Na, Rezika, doživeil sve greha, treba bode lagati. Drugače res ne vem, kaj in kako storiti. Rezika, kaj deš, drugače ni mogoče?

8.

Skoraj vso noč nisem spala. Še le na zori sem zadremala. Adelajida Petrovna je pozno vstala, ko so ate že šli v pisarnico, in bila je še vedno tako srdita. Ira jej je prinesla samovar ter ga je postavila na mizo v sobani, jaz sem pa šla v spalnico povedat, da samovar kipí. Ona je srdito zamrmrala:

Treba mi je vašega samovarja!

Jaz sem jej odgovorila:

Ate so tako veleli, ko so šli v pisarnico.

Adelajida Petrovna pa je spet srdito zagodrnjala:

Poberite se, pravim, vi in vaš ate. Vi in vaš ate oči mi izključeta. Ate, atec, da atiček! tele, slišite, telec, teliček je vaš atec!

Jaz sem jej na to pohlevno rekla:

Kaj se tako jezite na ateja? Oni vam niso nič žalega storili, oni vas tako ljubijo!.... Adelajida Petrovna, prositi sem vas hotela...

Jezik mi je otrpnil, nič več nisem mogla reči, tako sem se je bala. Nikoli še nisem toliko govorila z Adelajido Petrovno, ona se je sama temu čudila, pogledala me je ter rekla:

Nu, kaj si hotela prositi?

Na! zdaj sem začela lagati!

Velika sem uže, dém, učiti se je treba, pa nič ne delam, nič ne znam. Ate ne utegnejo učiti me, sama pa ne morem.

Adelajida Petrovna je postala bolj prijazna, zdelo se mi je celó, kakor da bi se na smeh držala. Rekla je:

Ti vendar nisi tako neumna, kakor se zdiš... nu?

Hotela sem vas prositi, pregovorite vi ateja, da bi me kam dali, naj bode kamor hoče.

Adelajida Petrovna je postala uže prav ljubeznjiva in nežna ter me je pogladila po čelu in licu rekoč:

Ti nisi neumna ne, ti veš, kaj ti je treba!

Kamor si bodi, da bi me dali, Adelajida Petrovna, ah, vi ne veste, ne veste ne, kako bi se jaz rada učila! Poprosite ateja, naj me kam dajo!

Nu, se ve da, Adelajida Petrovna je ateja poprosila in... tako sem jaz tukaj... tukaj je tako dolgočasno in mrzlo in zoperno — nikdo me lepo ne pogleda! Vsi so mi tuji! Ko sem se sém odpravljala ter se z atejem poslovila, sem se smejala. Naveščajte (obiskavajte) me, ate! sem rekla. Oni so obljubili. Ali kmalu bode četrta nedelja, pa jih še vedno ni! Dolg čas mi je, vsi so mi tuji, le Rezika me ni zapustila in medve z njo se večkrat pogovarjave o ateju. Kedaj nazadnje, kedaj bodo prišli? Pridite, pridite, ate, mili, dragi ate! Vaša hčerka, hčerka vaša vas kliče!.... zakaj vas ni?.... Hčerka vaša, revica, je sama, dolg čas jej je, vsi so jej tuji!....

Naši dopisi.

Z Dunaja 28. marca. — Postava o skupni (glavni) svoti zemljiškega davka za prihodnjih 15 let s 37 in pol milijona gold. obravnavala se je ves pretekli teden v splošni debati in konec te obravnave bil je sijajna zmaga desnice in vlade, ker sklenilo se je z 230 glasovi zoper 94 sprejeti nasvete davkovskega odseka za podlago specijalne debate. Z desnico glasovali so tudi nemški Pemci, Moravani in Šlezijani, — izmed desnice pa je nasproti glasovalo le malo Štajarcev in družih Nemcev. Po tem izidu se sme pričakovati, da bo vladni predlog z malimi popravki s precejšnjo večino gotovo sprejet, — posebno pa da se zavrže Šavpov predlog, kateri ne namerava nič manj kot to, da se izreče v zbornici: „delo centralne komisije je skazeno“ — in zbornica naj brez podlag, brez preiskav, brez poznanja dežel tarife nekaterih dežel zniža — na škodo vsem drugim. Zbornica pa tega ne more in ne sme storiti, dokler postava velja, po kateri se je to delo odstopilo za to izvoljeni in v tem podučeni centralni komisiji. To bi bilo silno prekoračenje področja zborovega — podobno takemu, kakor če bi državni zbor hotel popravljati katerokoli razsodbo državne sodnice, na pr. gledé najdeniških stroškov v pravdi med Trstom in Kranjskim. Kam pa bi prišel državni zbor, ako bi svoje lastne postave tako malo spoštoval, kakor zahteva Šavp in njegovi sodrugi! — Nadejamo se, da ta teden bode dvoje v naših razmerah razjasnil — in to v našo zadovoljnost: *facta loquantur!* — Včerajšnji „Narod“ ima nek dopis z Dunaja, ki nas je vse osupnil, ker je po vsem napačen in neresničen. Neresničen je gledé dejanskega postopanja slovenskih poslancev, prav tako napačen pa tudi gledé sodbe o predsedniku desnega kluba, kajti slovenski poslanci niso še nobenega koraka storili brez njegove vednosti, ker vsi dobro vedó, da mala pa odločna beseda njegova več velja in več odločuje — kot vedno drugačno nadlegovanje. Po pravici se sme zahtevati, da naš edini dnevnik ne prinaša tacihter zvitih novic, kakor jo je prinesel dopis „Narodov“ z Dunaja.

Z Dunaja 29. marca ob 3¼ popoldne. — Danes je gospôška zbornica sprejela budgeta provizorij za prihodnja 2 meseca. V zbornici poslancev se obravnava Šaupov nasvet manjšine in 2. članek večine o glavni svoti zemljiškega davka; debata je sklenjena, zdaj pa govori glavni govornik dr. Trojan zoper Šauppa, potem bo prej ko ne sklep seje. Jutri govori glavni govornik za Šauppa dr. Granič, oba poročevalca in potem bode glasovanje. Payer je predlagal, razširiti znižanje tarif na Koroško, Primorsko in Gorico. Pričakovati je, da se vse to nepostavno amandiranje zavrže.

V Gorici 27. marcija. — Veličasten pogreb kanonirja prostaka smo videli pretekli četrtek. Peljali so ga s 6 konji; spremljali so ga ne le kanonirji, temuč tudi drugi vojaki, vsake vrste častniki in dr. Najginljivše pa je bilo to, da so šli prvi za vozom rajncega starši in sestra v ogerski noši, ki so britko jokali. Bil je 21. t. m. ubozega vojaka oficirjev konj tako hudo v glavo cebnil, da je koj dušo izdihnil. Za 3 mesece bi bil nesrečni — edini — sin premožnega ogerskega kmeta doslužil! — „Prof. dr. Anton Fűster“ je naslov „izvirnega dopisa“ z Dunaja v št. 13. „Soče“ od 24. dne t. m. Da je mene, učenca in sedanjega naslednika Fűsterjevega, oni nadpis mikal, razume se samo po sebi. O smrti nekdanjega glasovitega „feldpatra“ akademične légije leta 1848. na Dunaji (čegar „spomine“ iz tiste dobe hranim) sem mnogo časnikov premetaval, da bi našel, česar sem iskal. Vsega nisem